اخبار کوتاه

کشف بیش از ۲۲ تن شکر در کرج و اشتهارد

معاون نظارت، بازرسی و حمایت از حقوق مصرف کنندگان سازمان صنعت، معدن و تجارت استان البرز از کشف بیش از ۲۲ تن شکر در کرج و اشتهارد خبر داد.

به گزارش پیام آشنا، کوروش مرادی تصریح کرد: طی گشت مشترک سازمان صمت و پلیس امنیت اقتصادی استان ۲۲ تن و ۵۰۰ کیلوگرم شکر سفید به ارزش ریالی ۳۵ میلیارد ریال کشف و جهت رسیدگی به اداره کل تعزیرات حکومتی استان ارسال شد. وی گفت: اقلام مکشوفه هیچکدام در سامانه جامع انبارها به ثبت نرسیده بودند. مرادی در پایان گفت: از مردم عزیز می خواهیم هر گونه تخلفی در عرضه کالا و خدمات را از طریق سامانه ۱۲۴ گزارش نمایند.

افزایش ۱۵ درصدی قیمت دستمال کاغذی

عضو هیئت مدیره انجمن صنایع سلولزی بهداشتی از افزایش ۱۵ درصدی قیمت دستمال کاغذی و سایر محصولات سلولزی نسبت به پایان سال قبل خبر داد. اما گفت که بخاطر رکود حاکم بر بازار قیمت‌های جدید هنوز اعمال نشده است.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایسنا، هاشمعلی حسنی با بیان اینکه مجوز افزایش ۱۵ درصدی قیمت محصولات سلولزی صادر شده که در شرف اجرایی شدن است. در توضیح دلایل این افزایش قیمت به رشد ۳۹ درصدی حقوق و دستمزد اشاره کرد و گفت: از طرف دیگر خمیر کاغذ یک کالای کاملا وارداتی است که ۷۰ درصد این محصول نیز در دست آمریکاست که زیرساخت‌های تولید آن را دارد و بقیه در اروپا، اندونزی و کشورهای دیگر تولید می‌شود. به گفته عضو هیئت مدیره انجمن صنایع سلولزی بهداشتی ایران، افزایش نرخ ارز تاثیر مستقیم بر قیمت محصولات سلولزی دارد از طرف دیگر بعد از شیوع ویروس کرونا برای مدتی خمیر کاغذ کمیاب شده است که در نتیجه آن فیلم‌هایی از نایاب شدن محصولات سلولزی در کشورهای خارجی منتشر شد. در پی این مشکلات خمیر کاغذ به دست تولیدکنندگان ایرانی هم گران رسید. وی با بیان اینکه در سال ۱۴۰۰ خیلی از کالاها بیش از دو بار گران شدند، تصریح کرد: تنها کالایی که یک بار گران شد محصولات سلولزی است. همچنین کمترین افزایش قیمت مربوط به دستمال کاغذی و محصولات سلولزی بوده است و سایر کالاها بیش از ۱۵ درصد گران شده‌اند.

قطع اشتراک برق ۱۲۵ بانک پرمصرف تهران

طی هفت روز، برق ۱۲۵ شعبه بانک در شهر تهران به دلیل مصرف بالای برق، قطع شد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایسنا در راستای طرح رصد مصرف برق ادارات و دستگاه‌های اجرایی شهر تهران که با هدف کاهش بار شبکه و جلوگیری از بروز خاموشی توسط شرکت توزیع نیروی برق تهران بزرگ در حال اجرا است، بازرسان این شرکت طی هفت روز، با بررسی عملکرد ۹۵۰ شعبه بانک، ضمن شناسایی ۱۲۵ شعبه که مصرف برق خود را طبق دستورالعمل های ابلاغی وزارت نیرو و استانداری تهران کاهش نداده بودند، با اخطار قبلی، اقدام به قطع برق این شعب کردند. طبق اعلام وزارت نیرو، رامین پوریا - مدیر دفتر مدیریت مصرف شرکت توزیع نیروی برق تهران بزرگ، با اعلام این خبر افزود: ۲۲ گروه بازرسی در سطح شهر تهران، روزانه مصرف برق ادارات را به شکل میدانی مورد ارزیابی قرار می‌دهند و در همین راستا ۲۵۰ شعبه دیگر نیز به دلیل مصرف زیاد برق، اخطار دریافت کرده‌اند که در صورت خودداری از کاهش مصرف، طی روزهای آتی مشمول قطع برق خواهند شد. بر اساس ابلاغ استانداری تهران، تمامی دستگاه‌های اجرایی، وزارتخانه‌ها، سازمان‌های دولتی، نهادهای عمومی غیردولتی و نهادهای کشوری و لشگری، ملی و استانی مستقر در استان تهران، مکلفند میزان مصرف برق خود را در ساعات اداری حداقل ۵۰ درصد نسبت به مدت مشابه سال گذشته کاهش دهند.

خدمات حمل و نقل بار از مالیات بر ارزش افزوده معاف شد

مدیر کل حقوقی سازمان راهداری گفت: بر اساس قانون جدید مصوب مجلس خدمات حمل و نقل اعم از بار و مسافر درون و برون شهری، بین‌المللی، جاده‌ای، ریلی و دریایی از مالیات بر ارزش افزوده معاف شد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای، حجت الله فلاح گفت: بر اساس بند ۱۳ از بخش ب ماده ۹ قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۲ خرداد ۱۴۰۰ مجلس شورای اسلامی، خدمات حمل و نقل اعم از بار و مسافر درون و برون شهری، بین‌المللی، جاده‌ای، ریلی و دریایی از مالیات بر ارزش افزوده معاف شده است. وی افزود: مطابق بند ۱۲ ماده ۱۲ قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۸۷ خدمات حمل و نقل عمومی مسافری درون و برون شهری جاده‌ای، ریلی، هوایی و دریایی معاف از پرداخت مالیات بر ارزش افزوده شد. اما بخش خدمات حمل و نقل کالا مشمول این معافیت نبود. فلاح گفت: هرچند تمامی ذی نفعان بخش بار شامل شرکت‌ها، رانندگان و صاحبان کالا از این معافیت بهره مند خواهند شد، لیکن از آنجا که مطابق ماده ۷ قانون، نرخ مالیات ۹ درصد از مأخذ محاسبه مالیات تعیین شده است و در مواردی که جابه جایی کالاها بر اساس قرارداد حمل با وسایل نقلیه متعلق به شرکت حمل و نقلی صورت می‌پذیرد، سازمان امور مالیاتی کل کرایه حمل کالا را مبنای محاسبه مالیات قرار می‌دهد، لذا معافیت جدید منجر به کاهش قابل توجه در هزینه جابه جایی کالا شده و مشوق سرمایه گذاری و تقویت و توسعه ناوگان توسط شرکت‌ها خواهد شد.

بورس

تغییر سرنوشت دامنه نوسان روی میز سازمان بورس

دامنه فراز و نشیب بازار سرمایه طی یک سال گذشته به دامنه نوسان هم کشیده و تغییراتی زیادی در این حوزه اعمال شد. البته به نظر میرسد پرونده تغییرات دامنه نوسان همچنان بسته نشده است و رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار از طرح مطالعاتی در این مورد خبر داده است.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایسنا، دامنه نوسان همواره یکی از مهم ترین سرفصل های بازار سرمایه، مخصوصا طی یک سال گذشته بوده است. اینکه میزان دامنه نوسان چقدر باشد و اینکه اصلا باید در بازار سرمایه دامنه نوسان وجود داشته باشد یا خیر همواره محل بحث کارشناسان بوده است و بسیاری از صاحب نظران بازار سرمایه نیز بر این باورند که برای بهبود روند معاملات بورس باید به سمت افزایش دامنه نوسان و در نهایت حذف کامل آن حرکت کرد، زیرا روندهای هیجانی مثبت و منفی با وجود دامنه نوسان، باعث انحراف بیشتر معاملات بورس می‌شود.

دامنه نوسان در بازار سرمایه از ۲۵ بهمن سال گذشته از مثبت و منفی پنج به مثبت شش و منفی دو تغییر کرد؛ تصمیمی که توسط شورای عالی بورس و با هدف تعادل بخشی به این بازار گرفته شد. البته عمر این تصمیم حدود سه ماه بود و دامنه نوسان از ابتدای اردیبهشت به مثبت شش و منفی سه افزایش یافت و در نهایت از ۲۵ اردیبهشت دوباره دامنه نوسان قیمت همه شرکت های حاضر در بورس و فرابورس، متقابل و در محدوده مثبت و منفی پنج درصدی داد و سند شد.

در این راستا محمدعلی دهقان دهنوی در ۲۷ فروردین ماه سال جاری اعلام کرده بود که اگر نظر من بازار خوب بازاری است که با دامنه نوسان نداشته باشد یا دامنه آن گسترده باشد [صحبتی که انتظار حذف دامنه نوسان را بین اهالی بازار ایجاد کرد.

بر این اساس، دهقان در گفت و گو با ایسنا، در مورد آخرین وضعیت حذف دامنه نوسان توضیح داد: یک طرح مطالعاتی در مورد دامنه نوسان ایجاد شده است و سعی کردیم مدل کاملی داشته باشیم. البته نتیجه آن هنوز مشخص نیست و زمانی که مدل کامل شود، اعلام خواهیم کرد.

دهقان در مورد زمان به نتیجه رسیدن طرح مذکور توضیحی ارائه نکرد و باید دید آیا این طرح در دولت فعلی به سرانجام می‌رسد یا موضوع دامنه نوسان به دولت بعد کشیده خواهد شد.

چالش جدی صنعت مرغ؛

از سر کوب قیمتی تا تلفات ناشی از گرما

نایب رئیس کانون سراسری مرغداران گوشتی با بیان اینکه طی هفته‌های اخیر، تولید مرغ دچار چالش‌های جدی شده است، گفت: کمبود جوجه، تاخیر در بارگیری نهاده‌ها و گرمای هوا از جمله مشکلات تولید است.

به گزارش پیام آشنا به نقل از مهر، حبیب اسدالله نژاد شرایط تولید مرغ را نامطلوب توصیف کرد و گفت: متأسفانه طی هفته‌های اخیر، تولید مرغ دچار چالش‌های جدی شده است. وی کاهش تولید، تلفات و عدم وزن گیری مناسب مرغ‌ها را بخاطر استرس گرمایی از جمله این چالش‌ها عنوان و اضافه کرد: گرمای شدید علاوه بر اینکه باعث شده مرغ‌ها به وزن مناسب نرسند، باعث ایجاد تلفات در جمعیت آنها نیز شده است.

این فعال بخش خصوصی همچنین با اشاره به تداوم کمبود جوجه یک روزه از بی توجهی مسئولین به این مسأله انتقاد کرد و گفت: ماه‌هاست که با کمبود و گرانی جوجه یک روزه مواجه هستیم و این مشکل کماکان پابرجاست. اسدالله نژاد با بیان اینکه قیمت جوجه یک روزه هم اکنون بالای ۷۵۰۰ تومان است، افزود: این در حالی است که نرخ مصوب جوجه یک روزه گوشتی ۴۲۰۰ تومان است. وی همچنین از سیاست دولت در سرکوب قیمت مرغ علیرغم افزایش قیمت نهاده‌ها انتقاد کرد و افزود: بعد از اینکه قیمت مرغ ۲۴ هزار و ۹۰۰ تومان تعیین شد، هم شاهد افزایش نرخ مصوب نهاده‌ها بودیم و هم قیمت جوجه یک روزه افزایش شدید داشته اما نرخ مصوب مرغ تغییری نکرده و دولت به بهانه حمایت از مصرف کنندگان، زیر بار اصلاح قیمت نمی‌رود که منطقی نیست.

این فعال بخش خصوصی تأخیر بیش از یک ماه در بارگیری نهاده‌های دامی را پس از خرید این محصولات، از دیگر مشکلات مرغداران عنوان کرد.

ایزدی نیا خبر داد:

کسب جایگاه ششم کشوری البرز در جذب اعتبارات توسعه مکانیز اسیون کشاورزی

رئیس اداره فناوری های مکانیزه سازمان جهاد کشاورزی استان البرز از کسب جایگاه ششم کشوری استان البرز در جذب اعتبارات توسعه مکانیزاسیون کشاورزی خبر داد.

به گزارش پیام آشنا، یاسر ایزدی نیا گفت: در سال ۱۳۹۹ در هر هفته سه دستگاه تراکتور به ناوگان مکانیزاسیون کشاورزی استان البرز اضافه و مبلغ ۱۴۶ میلیارد ریال درقالب خط شماره هشت توسعه مکانیزاسیون کشاورزی به منظور تجهیز ناوگان مکانیزه بخش کشاورزی استان البرز پرداخت شده است.

رئیس اداره فناوری های مکانیزه سازمان جهاد کشاورزی استان البرز با اشاره به اینکه این اعتبارات از محل منابع بانک کشاورزی به شکل تسهیلات با سهم آورده ۲۰ درصدی و بازپرداخت پنج تا هفت ساله به منظور خرید انواع تراکتور، کمباین، ادوات زراعی و باغی، تجهیزات سالن های پرورش طیور، تجهیزات واحدهای پرورش دام و همچنین شیلات و آبزی پروری در اختیار بهره برداران بخش کشاورزی استان البرز قرار گرفته است تشریح کرد: میانگین جذب اعتبارات مذکور در کشور ۱۲۴ درصد بوده است که استان البرز با جذب ۱۴۶ درصدی موفق به کسب جایگاه ششم کشوری در مقایسه با سایر استان های کشور شده است.

ایزدی نیا گفت: در سال جاری نیز مبلغ ۲۰۰ میلیارد ریال جهت توسعه کمی و کیفی مکانیزاسیون کشاورزی در قالب خط شماره نه توسعه مکانیزاسیون به استان البرز اختصاص داده شده است.

وی گفت: تأمین بیش از ۱۳۲ دستگاه انواع تراکتور سنگین، متوسط و سبک زراعی و باغی، دو دستگاه کمباین برداشت غلات و دانه های روغنی و همچنین انواع ادوات کشاورزی از محل تسهیلات توسعه مکانیزاسیون کشاورزی منجر به ارتقاء ضریب استاندارد مکانیزاسیون کشاورزی استان به یک و هفتاد و دو صدم (۱/۷۲) اسب بخار در هکتار افزایش بیست و پنج صدم درصدی) و نوسازی ناوگان مکانیزه کشاورزی در سال ۱۳۹۹ شده است.

اکرم عزیزی، سرپرست اداره منابع طبیعی چهارباغ خبر داد:

رفع تصرف ۱۵ هزار متر مربع از اراضی ملی در چهارباغ

سرپرست اداره منابع طبیعی و آبخیزداری چهارباغ گفت: ۱۵ هزار مترمربع از اراضی ملی پلاک ۱۷۴ اصلی موسوم به اسماعیل آباد این شهرستان آزادسازی و رفع تصرف شد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایرنا، اکرم عزیزی افزود: اجرای حکم رفع تصرف از اراضی ملی در راستای تبعیت از موازین مندرج در تبصره یک ذیل ماده ۵۵ قانون حفاظت از جنگلها و مراتع با دستور دادستان از دست متصرفان خارج و به دولت باز گردانده شد.

وی با اشاره به اهمیت عرصه های منابع طبیعی از لحاظ زیست محیطی و اقتصادی، گفت: ما معتقد هستیم که حفاظت از این منابع تعطیل شدنی نیست و به همین علت حفظ و حراست از اراضی ملی را پراهمیت می دانیم.

سرپرست اداره منابع طبیعی چهارباغ تاکید کرد: یگان حفاظت شهرستان چهارباغ به صورت شبانه روزی از این اراضی حفاظت و با هرگونه تغییر کاربری و سودجویی طبق قانون برخورد می کند.

عزیزی از دوستداران طبیعت خواست که در صورت مشاهده هرگونه تخریب و تصرف اراضی ملی مراتب را فوراً از طریق سامانه ۱۵۰۴ یا ۱۳۹ به یگان حفاظت منابع طبیعی اطلاع دهند.

سرپرست اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان چهارباغ اضافه کرد: این رفع تصرف با حضور عوامل نیروهای یگان حفاظت اداره کل، شهرستان های چهارباغ، سلوجبلاغ و نظرآباد به مرحله اجرا در آمد.

گام به گام خشکسالی در ایران؛

کاهش ۴۷ درصدی ورودی آب به مخازن سدهای کشور

کل ورودی آب به مخازن سدهای کشور از ابتدای سال آبی جاری (مهرماه۹۹) تا پایان ۱۸ تیرماه با کاهش ۴۷ درصدی همراه شده است.

به گزارش پیام آشنا به نقل از شرکت مدیریت منابع آب ایران، ورودی آب به مخازن سدهای کشور از ابتدای سال آبی جاری (مهرماه ۹۹) تا پایان ۱۸ تیرماه ۲۷ میلیارد و ۲۹ میلیون متر مکعب بوده و این درحالی است که در سال آبی پارسال (مهرماه ۹۸ تا آخر شهریور ۹۹) کل آبی ورودی به مخازن سدها ۵۱ میلیارد و ۷۰ میلیون متر مکعب بوده که کاهش ۴۷ درصدی را نشان می دهد.

حجم خروجی آب از سدهای کشور نیز از ابتدای سال آبی جاری تا ۱۸ تیرماه ۲۸ میلیارد و ۸۶ میلیون متر مکعب بوده که در مقایسه با مدت مشابه سال آبی پارسال که رقم ۴۴ میلیارد مترمکعب ثبت شده از کاهش ۳۴ درصدی برخوردار شده است.

حجم آب موجود در مخازن سدهای کشور از ابتدای سال آبی جاری تا ۱۸ تیرماه به عدد۳۵ میلیارد و ۵۶ میلیون متر مکعب رسیده و این درحالی است که این میزان در سال آبی پارسال ۳۶ میلیارد و ۱۱ میلیون متر مکعب بوده است.

حجم موجودی آب مخازن سدهای کشور نسبت به سال آبی پارسال ۲۹ میلیارد کاهش یافته است.

دبیر کل انجمن صنایع لوازم خانگی تاکید کرد:

لزوم تمرکز بر مراکز نوآوری و به‌روز آوری صنعت لوازم خانگی

دبیرکل انجمن صنایع لوازم‌خانگی ایران گفت: تمرکز بر ایجاد و توسعه مراکز نوآوری، به‌روزآوری لوازم‌خانگی تولیدی کشورمان و کاهش فاصله تکنولوژیکی با پیشگامان این صنعت در جهان را به دنبال خواهد داشت.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایرنا: «عباس هاشمی» در حاشیه آیین افتتاح مرکز نوآوری و شتاب‌دهی لوازم‌خانگی در پاسخ به خبرنگار اقتصادی ایرنا افزود: ایجاد مراکز نوآوری در صنعت لوازم‌خانگی به عنوان یکی از صنایع پیشران، ۱۰۰ درصد الزامی است، زیرا با توجه به مطرح بودن اقتصاد بدون نفت، بحث صادرات لوازم‌خانگی جایگاه‌ویژه‌ای پیدا خواهد کرد.

وی بیان‌داشت: برای داشتن صادرات پایدار در این حوزه، وجود مراکز نوآوری و ارتباط با شرکت‌های دانش‌بنیان نقشی تعیین‌کننده خواهد داشت.

این مقام صنفی یادآور شد: با حمایت معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهوری، این انجمن موفق شد تا کانون هماهنگی دانش، صنعت و بازار لوازم‌خانگی را ایجاد کند که یکی از کارهای اصلی این کانون، تمرکز بر اتصال بخش‌های آکادمیک، مراکز و شرکت‌های دانش‌بنیان با بدنه صنعت است.

وی با اشاره به فاصله اندک محصولات لوازم‌خانگی ایرانی در مباحث پایه با محصولات روز جهان، تفاوت اصلی آنها را در یک سری آپشن‌ها و امکانات، استفاده از مواد فناور، تکنولوژی نانو و غیره عنوان کرد.

هاشمی خاطرنشان کرد: این خلا و فاصله، با ایجاد مراکز نوآور و ورود شرکت‌های استارتابی به این مراکز، قابل کم شدن است، زیرا پتانسیل‌های لازم در این زمینه در کشورمان وجود دارد.

همچنین، «محمدحسین منصوری» مدیرعامل یکی از برندهای لوازم‌خانگی کشورمان در این مراسم به ایرنا گفت: اکنون متوسط عمق ساخت داخل یخچال‌های تولیدی این شرکت به ۶۰ تا ۶۵ درصد رسیده است.

«محمدحسین منصوری» افزود: اکنون تنها آن دسته از قطعات و تجهیزاتی که به هیچ عنوان در داخل کشور تولید نمی‌شوند را وارد می‌کنیم که قطعاتی همچون کمپرسور اینورتر، فن موتورها، بردهای الکترونیک یخچال و حتی قسمتی از فوم یخچال از دیگر کشورها به‌ویژه چین و کره جنوبی وارد می شود.

این تولیدکننده لوازم‌خانگی خاطرنشان کرد: در مقام مقایسه، نسبت به دو سال و نیم پیش محصولات با داخلی سازی حداکثر ۲۵ درصدی و واردات ۶۵ درصدی تولید می‌شد، اما امروز ضمن بالا بردن عمق ساخت داخل، تولیدات از کیفیت به‌روزی نیز برخوردارند.

وی، احیاء برجام را گامی بزرگ برای توسعه کمی و کیفی محصولات این شرکت برشمرد و تصریح کرد: این شرکت آمادگی دارد تا در صورت اجرایی شدن مجدد برجام و برداشته شدن تحریم‌ها، سالیانه ۲۰ تا ۲۵ درصد به تولید خود بیافزاید و تا دو سال و نیم آینده تولید یخچال خود را به ۴۵۰ هزار دستگاه برساند.

یادداشت

بدهکاری دولت همیشه بد است؟

در خلاف تصور رایج، بدهکار شدن دولت‌ها به خودی خود امری مذموم نیست. در واقع در بسیاری از موارد بدهکار شدن ناشی از پاسخ بهینه به شرایط موجود است.

قبلا گفتیم که دولت‌ها به دلایل مختلف بدهکار می‌شوند و برای تامین این بدهی روش‌های گوناگونی را انتخاب می‌کنند. انتشار اوراق بدهی یکی از شناخت‌شده‌ترین و کم‌هزینه‌ترین روش‌های تامین کسری بودجه‌ی دولت است. با این وجود این روش نیز آثار و هزینه‌هایی دارد که توجه به آن‌ها ضروری است. آشکارترین این هزینه‌ها، سودی است که باید در سررسید اوراق پرداخت شود. به جز این، انتشار اوراق هزینه‌های دیگری نیز برای اقتصاد دارد که ممکن است در نگاه اول چندان به چشم نیاید. چشم‌پوشی از این هزینه‌ها ممکن است تصوری را ایجاد کند که دولت‌ها بدون هیچ نگرانی می‌توانند کسری داشته باشند و آن را با اوراق تامین مالی کنند. حال آن که دولت‌ها باید با در نظر گرفتن هزینه‌ها و فایده‌ها، کسری بودجه‌ی خود را طوری مدیریت کنند که بیشترین منفعت عاید جامعه شود.

در خلاف تصور رایج، بدهکار شدن دولت‌ها به خودی خود امری مذموم نیست. در واقع در بسیاری از موارد بدهکار شدن ناشی از پاسخ بهینه به شرایط موجود است. به عنوان مثال فرض کنید به دلیل رخداد حادثه‌ای غیرمنتظره نظیر زلزله، هزینه‌های دولت به صورت موقت افزایش یابد. افزایش مالیات در این شرایط نمی‌تواند پاسخی مناسب جهت پوشش این هزینه‌ی جدید باشد. چرا که بالا بردن مالیات علاوه بر ایجاد نارضایتی، فرآیندی زمان‌بر بوده و درآمدهای مالیاتی جدید با تاخیر محقق می‌شود. به همین دلیل بهتر است هزینه‌های جدید و غیرمنتظره از طریق ایجاد بدهی تامین مالی شود. اما فواید ایجاد بدهی تنها محدود به هنگام وقوع حوادث غیرمنتظره نمی‌شود. استفاده از این ابزار می‌تواند راهکاری قابل قبول در زمان رکود اقتصادی نیز باشد. در هنگام رکود تقاضا، دولت با افزایش مخارج خود و تامین آن از طریق ایجاد بدهی، می‌تواند به خروج اقتصاد از شرایط رکود کمک کند. حتی در بحران اخیر مالی نیز دولت امریکا از ایجاد بدهی جهت تامین مخارج مورد نیاز برای نجات موسسات بحران‌زده استفاده کرد. به طوری که بر اساس آمارها نسبت بدهی دولت امریکا به تولید ناخالص داخلی این کشور از ۶۴ درصد در سال ۲۰۰۷ به ۹۰ درصد در سال ۲۰۱۰ افزایش یافت.

علاوه بر حوادث و بحران‌ها، ایجاد بدهی در هنگام اصلاحات اقتصادی نیز می‌تواند راهگشا باشد. اصلاحات اقتصادی برندگان و بازندگانی دارد، که پیاده‌سازی آن را در یک نظام مردم‌سالار دشوار می‌کند. این دشواری از آن جا نتیجه می‌شود که به پیش‌بینی برندگان و بازندگان اصلاحات برای مردم به راحتی امکان‌پذیر نیست. هر چند که هدف اصلی اصلاحات اقتصادی این است که وضعیت عموم مردم بهبود یابد. در این شرایط دولت می‌تواند با در نظر گرفتن مشوق‌هایی برای مردم و تامین هزینه‌های آن از طریق ایجاد بدهی، جامعه را با خود همراه کند. بنابراین موارد متعددی را می‌توان برشمرد که بدهکار شدن دولت می‌تواند باعث بهتر شدن وضعیت جامعه شود. البته تمامی مواردی که در این جا اشاره کردیم، مربوط به تامین هزینه‌های جدید موقتی بود. برای تامین هزینه‌های جدیدی که ماندگار هستند، راهی جز افزایش درآمدهای دولت وجود ندارد. تصور این که دولت می‌تواند با ایجاد بدهی کسری بلندمدت خود را جبران کند، مانند این است فکر کنیم فردی می‌تواند تا پایان عمر با قرض گرفتن از دیگران زندگی خود را بگذراند.

متاسفانه آن چه در روند بدهی دولت‌ها مشاهده می‌کنیم، با دلایلی که ایجاد آن را موجه می‌کند، هم‌خوانی ندارد. برای روشن شدن پیامدهای این مسئله، لازم است ببینیم ایجاد بدهی چه هزینه‌هایی برای جامعه دارد. در این راستا، پیش از هر چیز باید به این نکته‌ی به ظاهر بدیهی توجه کنیم که ایجاد بدهی (به جز حالتی که از دولت‌های خارجی قرض گرفته می‌شود) چیزی بر منابع در دسترس درون یک اقتصاد اضافه نمی‌کند. بنابراین با افزایش بدهی دولت، یا مصرف و یا سرمایه‌گذاری خصوصی کاهش می‌یابد. با کاهش سرمایه‌گذاری، قیاس‌ی سرمایه‌ی درون اقتصاد به مرور زمان کم می‌شود و تضعیف تولید و کاهش بهره‌وری نیروی کار را به دنبال دارد. بنابراین یک اثر منفی ایجاد بدهی که مستقیما از محدودیت منابع اقتصاد ناشی می‌شود، کاهش سرمایه‌گذاری خصوصی است. البته انتظار می‌رود در مواقعی که ایجاد بدهی بنا بر منطق درست اقتصادی انجام می‌گیرد این اثر ناچیز باشد. و فواید به دست‌آمده آن را جبران کند. اثر مخرب دیگری که برای افزایش بی حساب‌وکتاب بدهی و انتشار آن در قالب اوراق می‌توان برشمرد، بالا رفتن نرخ بهره است. افزایش عرضه‌ی اوراق بدهی دولتی نرخ سود این اوراق را بالا می‌برد. در نتیجه بانک‌ها نیز مجبور می‌شوند نرخ‌های سود بیشتری را برای تسهیلات‌دهی به خانوارها و کسب‌وکارها پیشنهاد دهند و ناگزیر تامین مالی برای آن‌ها سخت‌تر می‌شود.

افزایش بدهی به دلایل غیر اقتصادی می‌تواند استفاده از این ابزار را در مواقع ضروری دشوار کند. حتی یک بدهی کوچک که از طریق انتشار اوراق ایجاد می‌شود، به مرور زمان می‌تواند مانند یک گلوله‌ی برفی بزرگ شود. چرا که اگر دولت بدون توجیه اقتصادی، اوراق جدید منتشر کرده باشد و درآمدی برای بازپرداخت آن در نظر نگرفته باشد، در زمان سررسید چاره‌ای جز انتشار اوراق جدید به اندازه‌ی اصل و سود بدهی پیشین ندارد. در این صورت مقدار بدهی متناسب با نرخ سود زیاد می‌شود. زیاد شدن بدهی سود اوراق را بالا برده و قرض گرفتن دولت را سخت‌تر می‌کند. بنابراین انتشار بی‌محابای بدهی دولت در نهایت به قیمت کاهش انعطاف‌پذیری دولت در مواجهه‌ی با حوادث و بحران‌های آینده تمام خواهد شد. مانند بسیاری از پدیده‌های دنیای واقعی، بدهکار شدن دولت نیز پدیده‌ای سیاه یا سفید نیست. این پدیده در بسیاری از مواقع می‌تواند به بهبود رفاه جامعه بینجامد. اما ایجاد بدهی و تامین آن از بهترین روش ممکن یعنی انتشار اوراق، هزینه‌هایی آشکار و پنهان دارد که بی‌توجهی به آن می‌تواند آثار مخربی داشته‌باشد. بسیاری نگران هستند که فراهم بودن امکان انتشار اوراق توسط دولت‌ها منجر به بی‌انضباطی مالی آن‌ها شود.

زیرا دولت‌ها ممکن است به این امکان به چشم یک منبع درآمد نامحدود و بدون هزینه نگاه کنند و در نتیجه انگیزه‌ی آن‌ها برای کنترل هزینه‌ها و یا افزایش درآمدهای پایدار نظیر مالیات کاهش یابد. به خصوص این که بسیاری از هزینه‌های انتشار بی‌رویه‌ی اوراق زمانی پدیدار می‌شود که دولت کنونی در مسند قدرت نیست. همین عامل می‌تواند انگیزه‌ای مضاعف برای دولت کنونی جهت افزایش بدون منطق بدهی باشد.

در این یادداشت تنها به زیان‌های تامین مالی بدهی از طریق انتشار اوراق پرداختیم؛ که گمان می‌رود کم‌هزینه‌ترین روش تامین مالی بدهی دولت باشد. در یادداشت بعدی به پیامدهای روش‌های دیگر تامین بدهی دولت می‌پردازیم که از قضا بیشترین کاربرد را در اقتصاد ایران داشته‌اند.

محمدرضا حسن پور
محمدرضا داماد اصفهانی
Alborz.payam@gmail.com